

פרשת אמור

הדג מסריח מהראש

”מה תוכל לספר לי על הנהגה טובה שחונכת אליה בבית,“? שאלה המורה את עופר. עופר - הילד הכי שובב בכיתה נתפס שוב מתנהג באלימות והמורה ניסתה לבדוק איזה חינוך ניתן בביתו.

”אבא שלי אומר שתמיד כדאי לתת מאשר לקבל.“ השיב עופר בגאווה.

”נפלא,“ התלהבה המורה. ”זוהי מידה טובה מאוד. במה אביך מתעסק,“? התעניינה בכנות.

”הוא מתאגרף...“

”אדוני, סליחה. אסור לך להקים פה את האוהל,“ פנה יהודי משבט דן ליהודי שרצה להקים את ביתו במקום המיועד לבני דן במחנה ישראל. ”אבל אמי משתייכת לשבט דן,“ טען הלה כנגדו. במחנה ישראל התפתח ויכוח גדול בין בני המקום ליהודי שאמו אמנם מוצאה בשבט דן אבל אביו, למרבה הבושה, היה מצרי...

אמו הייתה האשה היחידה במצרים שהביאה בן מאיש מצרי וגם זה קרה באילוץ ובשוגג. בקצרה נציין, שהיא הייתה מקדימה שלום לכל אדם ברחוב ומפטפת עם כל אדם זר, מה שגרם לנוגש מצרי לשים אליה לב באופן מיוחד, ולבצע תחבולה שאילצה את בעלה לעזוב את ביתו כדי שיוכל הנוגש להפיק את זממו.

בתורה נאמר שבני ישראל יכולים להקים את אוהלם בתחום השבט שאליו הם משתייכים, בתנאי אחד: ”איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל.“ אם האב משתייך לבני אותו השבט יוכל בנו לקבל שם שטח לביתו. בסופו של וויכוח החליטו להביא את הדין ביניהם לפני משה רבינו שפסק שהצדק עם בני שבט דן.

כאן התרחש מאורע מצער ומזעזע, בן האיש המצרי נקב בשמו המפורש של ה' וקילל...

אין כאן המקום להמשיך בפרטי המאורע ומה פסק הדין שאמר הקב"ה לבצע ביהודי זה. אך נעמוד על נקודה אחת: ציון העובדה שאביו של האיש המצרי חשבה לנו בהחלט כדי לדעת מדוע לא נתנו לו יכולת להקים את אהלו בשבט דן. אולם מדוע ציינה התורה את שמה של אמו "ש-לומית בת דברי," לשם מה חשוב לנו לדעת את שמה?

לשם כך נתבונן בסיפור שהובא בשורותיה האחרונות של מסכת סוכה: בת ישראל בתקופת היוונים המירה את דתה ונישאה לגוי ממלכי היוונים, כשנכנסו היוונים והחריבו את בית המקדש ביזתה אשה זו את המזבח ואת עבודת הקודש בצורה מחפירה כשהכתה בסנדלה על גבי המזבח וקראה: "זאב זאב, עד מתי אתה מכלה את ממונם של ישראל," כשכוונתה לומר שהקרבת הנשרפים על גבי המזבח "אותות לבית אבותם" גן תורשתי או תוצאה של חינוך {?? סוף מעשה במחשבה תחילה משולים לשריפת כסף ללא תועלת.

לאחר מכן כשנתחדשה עבודת המקדש, באו חכמי אותו הדור וסתמו את החדר שבו היו מאכסנים בני המשמר - שנמנו על משפחתה - את בגדיהם וסכיניהם ששימשו לעבודת המקדש. ושאלת הגמרא: אשה

פרשת אמור

אחת חטאה ואנו קונסים את כל בני המשמר? והתירוץ נוקב וחד: "שותא דינוקא בשוקא - או דאבוהא או דאימיה" ["פטוטיו של הילד הקטן ברחוב - נובעים ממה ששמע או מאביו או מאמו.]."

גם לגבי בן האיש המצרי מספרת לנו התורה את שם אמו, שנדע שהתנהגותו הקלוקלת - לקלל את שם ד- ' מקורה בחינוך שספג אצל אמו. גם אצלה המאורע החמור להביא בן יהודי מאיש מצרי, החל בהנהגה רעה שאינה הולמת בת ישראל. על הנהגה כזו אמרו חז"ל שאם "תחילתו בפשיעה וסופו באונס - חייב."!

הסיטואציה של הורים המתנהגים כילדים מידי פעם ומבצעים מעשים שלא תואמים את רמתם וגילם די מוכרת. הדוגמה הנפוצה: אבא שמנסה "ללמד" את ילדיו איך לשחק בצעצוע החדש שקנה להם, כשבלהט ההדגמה האב לא שבע מהצעצוע ועיניהם של הילדים כלות לשחק בעצמם ולהשאיר לאבא את "המשחקים של הגדולים..."

התופעה מוכרת, ההיגיון שמאחריה - מוצדק אף הוא. בכולנו מתחבא לו ילד קטן, מידי פעם רצונו להתפרק מעט ולחזור לימי הילדות. אבל חשוב לזכור, אם נשאר משעשוע זה טעם טוב של החלפת כוח ורענון [כן כן, גם אם זה כולל משחק קצר בנדנדה הצהובה], הרי שזו הנהגה בריאה ונצרכת.

ברם, ברגע שהילד הקטן שלנו נחשף בקלונו בצורה לא הולמת, יש לזכור שמעשי הילד הקטן שבנו נובעים מה"אבא ואמא" שלהם - מעשינו בחיי הבגרות שלנו מידי יום.